

Sygn. akt IV 1 Kz 96/17

POSTANOWIENIE

Dnia 16 sierpnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie w IV Wydziale Karnym- Odwoławczym, Sekcja ds. postępowań szczególnych i wykroczeń, w składzie:

Przewodniczący: SSO Wojciech Maczuga

Protokolant: st. sekr. sądowy Halina Gofron

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 16 sierpnia 2017 roku

sprawy z oskarżenia prywatnego przeciwko **B. P.**

na skutek zażalenia oskarżyciela prywatnego G. D. na postanowienie Sądu Rejonowego dla Krakowa- Śródmieścia w Krakowie XIV Wydział Karny z dnia 20 kwietnia 2017 roku, sygn. akt XIV K 379/16/S, w przedmiocie umorzenia postępowania

na podstawie art. 437 § 2 kpk w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 kpk w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 kpk i art. 632 pkt 1 kpk

postanawia

I. uchylić zaskarżone postanowienie i umorzyć postępowanie, z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela;

II. kosztami procesu, za obie instancje, obciążyć oskarżyciela prywatnego G. D..

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2017 roku Sąd Rejonowy dla Krakowa- Śródmieścia w Krakowie XIV Wydział Karny, sygn. akt XIV K 379/16/S, na podstawie art. 339 § 3 pkt 1 kpk i art. 17 § 1 pkt 2 kpk, umorzył postępowanie przeciwko B. P. oskarżonej o to, że wielokrotnie pomawiała G. D. od dnia 7 lipca 2015r. na Posterunku Policji KP III w K., poprzez złożenie zeznań w kwestii rzekomego znęcania się przez G. D. nad jej córką do sprawy sygn. 1 Ds. 1031/15 prowadzonym przez Prokuraturę Rejonową P., pomówiła G. D., że pod koniec stycznia a początkiem lutego 2015 r. bił i poniżał jej córkę D. M., natomiast pod koniec lutego wyrzucił córkę D. M. z mieszkania, od dnia 25 stycznia do 6 lipca 2015r. codziennie słowami obraźliwymi ubliżał jej córce D. M. i awanturował się prawie codziennie, nadto, że zabierał jej córce wszystkie pieniądze, wszczywał awantury o niewyprasowane rzeczy, nadto pomówiła G. D. poprzez opisanie zmyślonej sytuacji odnośnie telefonu od brata G. D. M. D., który miał według oskarżonej zwrócić uwagę G. D., że niedopuszczalne jest, aby bić kobietę w ciąży”, nadto pomówiła G. D. o to, że planował porwanie własnej córki i kupił mleko modyfikowane, aby miał czym karmić córkę W. podczas porwania, gdzie w późniejszych zeznaniach twierdzi, że mleko kazała kupić jej córka w dniu 30 czerwca 2015r., a nadto, że po urodzeniu dziecka rzekomo miał zmuszać jej córkę do seksu i do seksu oralnego, tj. o przest. z art. 212 § 1 k.k.

Zażalenie na przedmiotowe orzeczenie złożył oskarżyciel prywatny, zaskarżając je w całości, na niekorzyść oskarżonej. Wywiedziony środek odwoławczy nie zawierał precyzyjnie sformułowanych zarzutów, niemniej jednak z jego treści wnosić należy, iż przyczyni się do błędnej decyzji Sądu I instancji skarżący upatruje z jednej strony w przełamaniu chroniącej go w dalszym ciągu zasady domniemania niewinności, z drugiej zaś w niezasadnym przyjęciu, iż „bliskie relacje rodzinne mogą być drogą przyzwolenia na składanie fałszywych zeznań i prawnym sposobem pomawiania osób”.

Skarżący nie sprecyzował czego domaga się od instancji odwoławczej, niemniej jednak treść wniesionego środka odwoławczego nie pozostawia wątpliwości, iż dąży on do uzyskania orzeczenia o charakterze kasatoryjnym.

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje.

Zażalenie oskarżyciela prywatnego ocenić należy jako bezzasadne, niemniej jednak jego wywiedzenie doprowadziło do ujawnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, skutkując tym samym koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia i umorzenia postępowania, ale na innej podstawie.

W pierwszej kolejności przypomnieć należy, że rozdział 52 kpk reguluje przebieg postępowania szczególnego, w którym możliwość wniesienia aktu oskarżenia zagwarantowano pokrzywdzonemu, uzależniając wszczęcie postępowania jurysdykcyjnego od jego woli, przy czym uprawnienie to zgodnie z treścią art. 59 § 1 kpk obejmuje tylko sprawy o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego. Niewątpliwie do tej grupy przestępstw należy przestępstwo zniesławienia określone w art. 212 § 1 kk, o czym przekonuje jego § 4. Nie oznacza to jednak, że każda wypowiedź zniesławiająca pokrzywdzonego wyczerpuje dyspozycję tego przepisu. Zgodnie z treścią art. 212 § 1 kk odpowiada za zniesławienie ten, kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności. Oczywiście takie wypowiedzi zniesławiające- w formie fałszywego oskarżenia- mogą pojawiać się także w zeznaniach składanych w charakterze świadka przed organem powołanym do ścigania lub orzekania w sprawach o przestępstwo. Taka właśnie sytuacja wystąpiła w sprawie niniejszej, albowiem według zarzutu aktu oskarżenia pomówienie G. D. przez oskarżoną o zachowania, które w sumie składać mają się na znęcanie, tj. przestępstwo z art. 207 § 1 kk, nastąpiło w trakcie składanych przez nią zeznań w charakterze świadka, przed funkcjonariuszem Komisariatu III Policji w K. oraz przed Prokuratorem Prokuratury Rejonowej K.- P., a zatem przed organami powołanymi do ścigania w sprawach o przestępstwo. W analizowanej więc sytuacji- na podstawie rekonstrukcji zdarzenia historycznego w oparciu o postawiony zarzut- dojsć miało do realizacji znamion dwóch typów czynów zabronionych - zniesławienia z art. 212 § 1 kk i fałszywego oskarżenia z art. 234 kk. Pomiędzy zakresami znamion wskazanych przestępstw występuje natomiast stosunek wykluczania oparty o zasadę *lex consumens derogat legi consumptae*, stanowiącą jedną z reguł wyłączenia wielości ocen. Przepisem pochłoniętym jest tu art. 212 § 1 kk (por. A. Zoll (red.): Kodeks karny. Część szczególna, Komentarz, Tom II, Warszawa 2008, s.799; M. Mozgawa (red.): Kodeks karny, Komentarz aktualizowany, opubl. Lex). Oznacza to, że wszystkie zachowania oskarżonej- tak jak je przedstawia i poddaje pod osąd oskarżyciel prywatny- stanowiły wyłącznie ewentualne przestępstwa z art. 234 kk. Zbliżony pogląd, z tym, że w zakresie oceny prawnej wyjaśnień oskarżonego fałszywie pomawiającego przed sądem inną osobę o współudział w dokonanym przez niego przestępstwie - wyraził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 11 stycznia 2006 r., sygn. akt I KZP 49/05, (publ. OSNKW 2006/2/12).

W związku z tym opis czynu zarzucanego oskarżonej pozwala uznać, że w istocie postępowanie karne wszczęte na skutek prywatnego aktu oskarżenia toczyło się w sprawie o przestępstwo z art. 234 kk, które ścigane jest z oskarżenia publicznego. Należy w związku z tym podkreślić, że sąd orzekający nie jest związany opisem czynu oraz jego kwalifikacją zaproponowaną w akcie oskarżenia i ma obowiązek analizowania tego, jaki w istocie jest przedmiot toczącego się postępowania, m.in. pod kątem, czy zostało ono wszczęte na skutek skargi uprawnionego oskarżyciela, albowiem wniesienie aktu oskarżenia przez pokrzywdzonego, w sprawie błędnie uznanej przez autora skargi za czyn ścigany z oskarżenia prywatnego, w sytuacji gdy z jego opisu jednoznacznie wynika, że stanowi on przestępstwo ściągane z oskarżenia publicznego powoduje, że zachodzi ujemna przesłanka procesowa z art. 17 § 1 pkt 9 kpk w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela. W takiej sytuacji procesowej Sąd I instancji powinien był umorzyć postępowanie postanowieniem na posiedzeniu w oparciu o art. 17 § 1 pkt 9 kpk, a nie art. 17 § 1 pkt 2 kpk. Ponieważ Sąd Rejonowy przeoczył wystąpienie tej negatywnej przesłanki procesowej, to Sąd Odwoławczy obowiązany był zbadać z urzędu, w ramach kontroli odwoławczej orzeczenia, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, czy w sprawie niniejszej wystąpiła okoliczność wskazana w art. 17 § 1 pkt 9 kpk, albowiem stanowi ona bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 kpk.

W tym miejscu zauważyć jednak należy, w szczególności ze względu na kierunek środka odwoławczego, a także jego treść, iż przedmiotowe orzeczenie nie oznacza, iż w dalszej perspektywie, doprowadzi ono do niekorzystnych dla oskarżonej następstw, w postaci wdrożenia postępowania o przestępstwo z art. 234 kk, przewidujące surowsze zagrożenie. Stanowisko takie byłoby nieuprawnione, ponieważ dostrzeżenie przez Sąd Odwoławczy z urzędu negatywnej przesłanki procesowej prowadzi wyłącznie do uchylenia postanowienia Sądu I instancji i umorzenia postępowania z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela. Natomiast hipotetyczne analizowanie dalszych wariantów procesowych, jakie w tej sprawie mogą zaistnieć po uchyleniu postanowienia Sądu I instancji i umorzeniu postępowania prywatnoskargowego z przyczyn formalnych, a w szczególności rozważanie możliwości wdrożenia postępowania karnego o przestępstwa z art. 234 kk, które miałyby wszcząć prokurator przeciwko B. P. oraz dokonywanie oceny jego ewentualnych rezultatów, należy uznać za zbędne, ponieważ do chwili obecnej nie doszło do wszczęcia takiego postępowania, a w podejmowaniu tego rodzaju decyzji prokurator zachowuje pełną autonomię.

Z tych powodów zaistniałe uchybienie w postaci bezwzględnej przyczyny odwoławczej, którą dotknięte było orzeczenie Sądu Rejonowego należało usunąć w ramach kontroli odwoławczej. Dlatego też Sąd Odwoławczy uchylił zaskarżone postanowienie oraz na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 kpk umorzył postępowanie. Jednocześnie na podstawie art. 436 kpk ograniczył rozpoznanie środka odwoławczego wyłącznie do wskazanego wyżej, podlegającego uwzględnieniu z urzędu uchybienia, albowiem rozpoznanie w tym zakresie było wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych zarzutów zverbalizowanych przez skarżącego jest bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania.

W związku z faktem umorzenia postępowania, Sąd Odwoławczy, na podstawie art. 632 pkt 1 kpk, kosztami procesu obciążył oskarżyciela prywatnego.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak na wstępie.

SSO Wojciech Maczuga

Sygn. akt IV 1 Kz 96/17

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

-(...)

(...)

16.08.2017 r. SSO Wojciech Maczuga